

PRO SOS

..... HANKE

TÄYDENTÄVÄ JA EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Soveltamisohjeiden koonti eri alueilta (taulukot)

Linda Si
Sosiaalityön opiskelija
Kevät 2019

Sisällys

Taulukot

Asumiseen ja kodin irtaimistoon liittyvät kulut

- Taulukko I
- Taulukko II

Lapsiin ja perheisiin liittyvät kulut

- Taulukko I
- Taulukko II

Hautausmenot

- Taulukko I
- Taulukko II

Opiskeluihin liittyvät kulut

- Taulukko I
- Taulukko II

Vaatemeno

- Taulukko I
- Taulukko II

Muut taulukot

- Taulukko I
- Taulukko II

Lukuohje taulukoihin

Tässä koonnissa käsiteltäviä alueita ja kaupunkeja/kuntia on yhteensä kahdeksantoista. Tilan rajallisuuden ja selkeyden vuoksi täydentävää tukea käsitellään aihetta/lajia kohden kahdessa eri taulukossa. Toisessa taulukossa tarkastellaan alueita sekä mukana olevista kaupungeista kolmea väkiluvultaan suurinta kaupunkia. Toisessa taulukossa ovat yhdeksän muuta kaupunkia/kuntaa. Käsiteltäviä kategorioita on kuusi, joten taulukoita on yhteensä kaksitoista.

Taulukon teksteissä on pyritty noudattamaan samaa sanojen ja lauseiden muotoilua kuin alueiden ja kaupunkien/kuntien omissa ohjeistuksissa, mutta osaa on kuitenkin muokattu tilan rajallisuuden ja selkeyden vuoksi.

Taulukon vasemmassa reunassa lukee menolaji, jota käsitellään ja yläreunassa käsiteltävä alue/kaupunki/kunta.

x= kyseinen menolaji on mainittu huomiotavaksi alueen/kaupungin/kunnan ohjeistuksissa täydentävän/ehkäisevän toimeentulotuen menoksi, mutta siihen ei liity tarkempaa/laajempaa ohjeistusta tai lisähuomautuksia

*= tähdellä (ja numerolla) merkittyyn kohtaan liittyy lisätietoa, mikä ei ole mahtunut laatikkoon.

Lisätieto löytyy taulukon alapuolelta

[illegible]

	Essote	Ekstote	Pohjanmaan kunnat	Etelä-Pohjanmaan kunnat	Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	Siun sote	Oulu	Turku	Espoo
Lastenvaunut ja -ratat	max.135e/ lastenvaunut max.85e/ lastenratat, lapsen synnyttyä tai aikaisintaan 2 kk ennen laskettua aikaa max.270e/ kaksosratat, jos perheeseen syntyy kaksoiset tai lapset ovat syntyneet lyhyellä aikavälillä.	150e/lastenvaunut 80e/lastenratat 200e/yhdistelmävaunut	max.50e/lastenvaunut max.50e/lastenratat (jos yhdistelmävaunuja ei ole myönnetty) max.200e/yhdistelmävaunut max.250e/kaksosratat	max.100-250e/ lastenvaunut	max.150e/ lastenvaunut max.80e/ lastenratat max.250e/ kaksosvaunut max.150e/ kaksosratat	100e/lastenvaunut 100e/lastenratat	max.120e/lastenvaunut max.85e/lastenratat max.220e/yhdistelmävaunut (välttämättömän tarpeen mukaan)	max.120e/lastenvaunut max.85e/lastenratat max.220e/yhdistelmävaunut max.250e/yhdistelmäratat (jos lapsilla on pieni ikaero, alle 2 v)	max.120e/lastenratat max.200e/yhdistelmävaunut
Lapsen harrastus	max.200e/vuosi/lapsi yhteen ohjattuun harrastukseen 3. ikävuodesta alkaen, kun perhe on saanut pitkäaikaisesti perustoimeentulotukea, eikä perheellä ole varaa harrastusmenoihin tai pitkäaikainen harrastus on vaarassa päätyä perheen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tosittiet esitettävä.	max. 400e/vuosi/lapsi yhteen ohjattuun harrastukseen kerrallaan, kun perhe on saanut pitkäaikaisesti perustoimeentulotukea eikä perheellä ole varaa harrastusmenoihin tai pitkäaikainen harrastus on vaarassa päätyä perheen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Tosittiet esitettävä ²	max.200e/lukukausi/lapsi, max.400e/vuosi/lapsi. Pääasiassa vasta esikouluikäisille. Osallisuuden edistämiseksi yhteen ohjattuun harrastukseen. Toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaille tai pitkäaikaiseen harrastukseen, joka on vaarassa päätyä taloudellisen tilanteen vuoksi.	max.300e/vuosi/lapsi yhteen, erityiseen, ohjattuun harrastukseen	max.250e/vuosi toisteiden perusteella. Pääsääntöisesti esikouluikäisille ja sitä vanhemmille.	max.150e/vuosi/lapsi ohjattuun harrastukseen ja harrastusväline-hankintoihin toimeentulotuen pitkäaikais-asiakkaana oleville perheille tositteita vastaan	max.500e/vuosi/lapsi ohjattuun harrastukseen järjestäjän esittämään todistuksen ja menotositteen perustuen, mikäli muut tuen myöntämisen edellytykset ovat olemassa.	max.130e/vuosi/ 6-11v. max.180e/vuosi/ 12-17v. kouluikäisille laskua/kuittia vastaan, mikäli lapsella on ollut kyseinen harrastus ennen perheen toimeentulo-asiakkaita tai muusta erityisestä syystä.	max.100e/ 0-3v max.200e/4-5v max.400e/6-11v max.500e/12-17v lapsi/vuosi perustoimeentulotuen pitkäaikais-asiakasperheelle yhteen ohjattuun harrastukseen.
Lasten retket/leirit			Pääsääntöisesti voidaan tukea pitkäaikais- ja toistuvaisasiakkaita. Myös leirin omavastuu- ja matkakulut.		max.200e yksi leiri/vuosi jo 5 vuotta täyttäneille.		Päivähoitomenot kertaluonteisesti tai osana palvelu- ja toimenpidesuunnitelmaa kohtuullisilla osilla. (jos maksuihin ei saa perustoimeentulotukea, maksuvapautusta eikä maksuvelvoitetta saa muilla tavoin hoidettua)		150e/lapsi/vuosi (ei leirikoulu/koulun retket)
Tuettu loma- ja virkistystoiminta		Omavastuuvuosuuksiin ja matkakuluihin voidaan myöntää vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevalle hakijalle/perheelle	Virkistysmenoihin erityisen syyn tai olosuhteen perusteella tai vaihtoehtoisesti matkakulut sukulaisten luo. Korkeintaan kerran vuodessa.			Omavastuu-osuuteen kokonaan/loittain asiakkaskohtaisen harkinnan perusteella.		Tuettuun lomaan pitkäaikaisperheille voidaan huomioida kohtuullinen omavastuuosuus ja matkakulut kerran vuodessa.	
Urheiluvälineet	50e/pyörä/ 3-5-v (ei kolmipyörä) 85e/pyörä/ 6-8v 100e/pyörä/ 9-15v ja 16-18v +20e kypärä Tuki myönnetään vain kerran ikäkaudessa 100e/ suksipaketti*1 (esikouluikäisestä eteenpäin) 35e/ luistimet*1 (esikouluikäisestä eteenpäin)	70e+20e/pyörä+kypärä 80e/suksipaketti 25e/luistimet	max.120e/pyörä (vain kun nykyinen on jäänyt pieneksi eikä perheessä ole muita käyttökelpoisia pyöriä.) 20e/ kypärä max.100e/suksipaketti (mikäli koulusta ei voi lainata) max.40e/luistimet sis.kypärä (mikäli koulusta ei voi lainata)	max.130e/lapsi/ vuosi/perusliikuntavälineet	max.100e/pyörä 20e/kypärä max.100e/ suksipaketti max.30e/ luistimet			max.80e/pyörä	max.85e/ pyörä alle 10-vuotiaalle max.170e/ pyörä yli 10-vuotiaalle +20e/kypärä
Turvaistuin	max.200e kertaluonteisesti, jos vanhempi käy toissä/opsikelee ja vie lasta päivähoitoon.	60e	max.80e/lastenistuin autoon	max.80e					
Lapsen sänky		80e/pinnasänky sis. patjan	max.85e/pinnasänky sis. patja, max.150e/lapsen sänky sis. patjan	max.130e sis.patja			max.70e	max.60e/pinnasänky max.85e/lapsen tai nuoren sänky sis. patja	max.100e/pinnasänky sis. patja
Muut huomioitavat kulut	35e/lastenistuin pyörään +20e/kypärä, jos vanhempi käy toissä/opsikelee ja kuljettaa lasta hoitoon pyörällä		max.40e/lastenistuin pyörään max.30e/syöttötuoli. Peruskouluun liittyviä kustannuksia voidaan huomioida esim. luokkaretket, leirikoulu, koulukuvat)	max.50e/ turvakaukalo	50e/hoilopöytä 50e/syöttötuoli		max.100e/lapsen syntymää liittyvät muut välttämättömät tarvikkeet		
Muuta huomioitavaa		Tapauskohtainen harkinta välttämättömiin hankintoihin. Asiakkaita ohjataan hankkimaan tavarat käytettyinä.	Tarvikkeet edellytetään ensisijaisesti hankittavan käytettynä (ei patjat). Tarvikkeita kiertetään perheen sisällä. Asiakaskohtaisen harkinnan perusteella arvioidaan hankinnan tarpeellisuutta ja sitä, voidaanko asiakkaalta edellyttää säästämistä	Lastentarvikkeet voidaan myöntää vauvaperheisiin. Muun ikäisten kohdalla sovelletaan kodin irtaimistoon liittyvää ohjeistusta.			Lahtokohtana on, että käytetään tarjolla olevia maksuttomia harrastusmahdollisuuksia.		
Lapsen tapaamisesta aiheutuvat kulut	Tapaamisvuorokaudelle lapsen iän mukainen perusosa. Jos tapaaminen ei ulotu seuraavan vrk puolelle maksetaan ruckaraha (49% perusosasta). Tukea maksetaan 4vrk/kk ja tukosyykskuu ajanjaksoista 21vrk ja loka-huhtikuun ajanjaksoista 14vrk. matkakorvaukset: alle 12-v lasten kohdalla 0.20e/km ja yli 12-v julkisen liikenteen mukaisesti matkakulut. Matkakulut puoliisi vanhempien kesken.	Perusosan enimmäismäärä lasta kohden max. kahdelta tapaamisviikonloputa kaudessa sekä kaksi täyttä lomaivikkoa vuodessa. Jos vanhemmat asuvat eri paikkakunnilla, he vastaavat lapsen matka- ja saattokuluista puoliisi. Matkakulut otetaan huomioon tosittietä vastaan, edullisimman kulkuneuvon taksan mukaisesti tai polttoainekulut todellisten kulujen mukaan (jos julkisen liikenteen käyttö ei ole mahdollista) ³	Jos lähivanhemmalle aiheutuu matkakuluja mahdollistaessaan lapsen ja etävanhemman tapaamisen, korvataan lähivanhemmalle matkustustavan mukaan. Jos tapaaminen kestää pidempään kuin vahvistetussa sopimuksessa lukee, voidaan yllenevillä päivistä maksaa vanhemmalle ruckaraha. Vangin lapsiperheeltä voidaan tukea välttämättömissä tapaamisista aiheutuissa kustannuksissa.	Lapsen luonapidosta aiheutuvat matkakulut lähivanhemmat maksamat matkakustannukset huomioidaan täydentävän toimeentulotuen menoina sellaisissa tapauksessa, jolloin hakija saa Kelan perustoimeentulotuen ja tuen myöntäminen on lapsen edun mukaista.	Vankilan järjestämän perhetapaamisen matkakulut voidaan huomioida silloin, kun kyse on lapsen ja vankilassa olevan vanhemman tapaamisista.	Lapsen päivännormin mukaiset luonapitokulut selvitetyin mukaisesti. Matkakulut huomioidaan pääsääntöisesti edullisimman kulkuneuvon mukaan puolitettuna vanhempien kesken. (Tapaamismatkoihin Oulun sisällä ei huomioida matkakuluja ilman erityisiä, dokumentoituja syitä)		Tapaamiskuluihin voidaan myöntää tukea siihen asti, kunnes tapaamissopimus on tehty. Tapaamisesta aiheutuneet matkakulut voidaan huomioida edullisimman matkustustavan mukaisesti sekä lapsen ruokamenoista perusosasta 49%/päivä.	
Elatusapu	Työttömyyskorvauksen lapsikorotuksen verran tosiaallista maksua vastaan. Elatusavun osalta asiakas ohjataan hakemaan maksuhojonnusta ja/tai vapautusta.								
*1 voidaan huomioida joka talvi, jos edelliset menevät pienemmille sisaruksille, muussa tapauksessa kahden vuoden välein.									
*2 lasten ja nuorten harrastusmenoihin voidaan myöntää tukea myös lastensuojelulain perusteella. Eri tahoilta myönnettävä tuki on yhteen sovitettava									
*3 jos tapaamisista ei ole vahvistettua sopimusta tai oikeuden päätöstä, voidaan tt-tukea myöntää määräaikaaisesti sopimuksen tai päätöksen vireilläoloaikana									

Lasten hankinnat	Rovaniemi	Salo	Kaarina	Naantali	Jyväskylä	Jämsä	Laukaa	Äänekoski	Joutsa
Lastenvaunut ja -rattaat	Olosuhteiden ja elämäntilanteen arvioinnin jälkeen voidaan harkinnan mukaan huomioida käytettyinä hankittujen lastenvaunujen sekä sängyn ja patjan ostohinta.	max.150e/lastenvaunut max.85e/lastenrattaat max.35e/sisaristuin	220e/vaunut ja yhdistelmävaunut 100e/rattaat kaksostenvaunuihin/-rattaisiin harkinnan mukaan. Yhdelle perheelle yhdenlaisiin vaunuihin/rattaisiin tukea vain kerran.	220e/vaunut ja yhdistelmävaunut 100e/rattaat kaksostenvaunuihin/-rattaisiin harkinnan mukaan. Yhdelle perheelle yhdenlaisiin vaunuihin/rattaisiin tukea vain kerran.	max.200e/lastenvaunut max.80e/lastenrattaat	max.180e/lastenvaunut	max.200e/lastenvaunut max.80e/lastenrattaat	max.200e/lastenvaunut max.200e/lastenrattaat	x
Lapsen harrastus	100e/vuosi/lapsi erityisin perustein esim. perhe on saanut pitkäaikaisesti toimeentulotukea, esitettävä tositteet.	max.100e/lapsi/vuosi alle kouluikäiselle max.300e/lapsi/vuosi kouluikäiselle sis. leirimaksut pitkäaikaiselle toimeentulotuen asiakkaille.	200e/lapsi/vuosi laskua tai kuittia vastaan.	200e/lapsi/vuosi toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaille tai muutoin pitkään pienillä tuloilla olleille perheille tositteita tai maksusitoumusta vastaan.	200e/lapsi/vuosi tositteita vastaan toimeentulotuen pitkäaikais- ja toistuvaisasiakkaana olleelle perheelle tai muuten pitkään pienillä tuloilla.	200e/lapsi/vuosi tositteita vastaan toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaille tai muutoin pitkään pienillä tuloilla*1 olleille perheille	200e/lapsi/vuosi tositteita vastaan toimeentulotuen pitkäaikaisasiakkaille tai muutoin pitkään pienillä tuloilla*1 olleille perheille.	max.200e/lapsi/vuosi tositteita vastaan pitkäaikais- tai toistuvaisasiakkaille tai muutoin pitkään pienillä tuloilla*1 olleille perheille. eskoulu- ja kouluikäisille.	
Lasten retket/leirit/kerhot		Sisältyy harrastusmenoihin.	50e/perheenjäsen/ vuosi yhteen matkaan				max.200e/vuosi/ lapsi		
Tuettu loma- ja virkistys-toiminta							25e/hlö kesälomareissu ml. aikuiset. Tuetuissa lomissa korvataan omavastuu, ei matkakuluja.		
Urheiluvälineet		max.120e/pyörä sis. kypärä. Alle kouluikäiselle vain lastensuojellullisista syistä.	max.150e/pyörä sis. kypärä kouluikäiselle lapselle. Tukea voidaan myöntää perheeseen kerran/lapsi.	max.150e/pyörä sis. kypärä kouluikäiselle lapselle.	80-100e/suksipaketti 30-40e/luistimet 20-30e/sisäpelikengät		30-100e/pyörä 80-100e/suksi-paketti 30-40e/luistimet		
Turvaistuin		60e/turvaistuin	100e/lapsi turvaistuin/-kaukalo	100e/lapsi turvaistuin/-kaukalo	100e		max.80e	max.100e/ turvakaukalo/-istuin	
Lapsen sänky	x sis. patja	max.85e sis. patja	100e/pinnasänky/ sänky sis. patja	100e/pinnasänky/ sänky sis. patja		max.90e	80e/lapsen sänky 50e/vasta-syntyneen sänky	max.100e sis. patja	
Muut huomioitavat kulut		100e/perhejuhlut, esim. ristiäiset, rippijuhlat, lakkiaiset, häät, pitkään toimeentulotukea saaneelle henkilölle tai perheelle.			max.95e/talous perhejuhlusta aiheutuneisiin kustannuksiin pitkäaikaisille toimeentulotuen asiakkaille.		50e/ lasten juhliin (ristiäiset, rippijuhlat, valmistujaiset) pitkäaikaiselle toimeentulotuen asiakkaille.	max.100e/ lasten perhejuhtiin (esim. ristiäiset/rippijuhlat) pitkäikäisille toimeentulotuki-asiakkaille.	
Muuta huomioitavaa	Asiakkaita ohjataan hankkimaan tarvikkeet käytettyinä.		Pakolaisena ja alaikäisenä yksin Suomen tulleella, alle 21-vuotiaalla on oikeus saada harrastusmenoihin 200e/vuosi.					Lastenvaunuihin ja -rattaisiin, sängkyyn sekä turvakaukalo/-istuimeen myönnetään samaan perheeseen tukea kertaluonteisesti.	
Lapsen tapaamisesta aiheutuvat kulut						Yksilökohtaisen harkinnan mukaan 3kk. Lapsen luonapidosta aiheutuneita menoja voidaan hyväksyä toimeentulotukeen oiketeutulle vanhemmalle max.14vrk/kk perusosan ruokarahaa vastaavat menot. Tapaamisesta syntyvät matkakulut halvimman vaihtoehdon mukaisesti tositteiden mukaan. (ei alle 10km matkoihin, yksi suunta) Vangin ja hänen lastensa tapaamisesta voidaan tukea erityistilanteessa tapaamismatkoissa.			
*1perheen tulot ylittäneet vain niukasti toimeentulotukinormit									

[illegible]

Hautausmenot	Rovaniemi	Salo	Kaarina	Naantali	Jyväskylä	Jämsä	Laukaa	Äänekoski	Joutsa
Hautausmenot	600e (+alv) hautauspalvelu sis. arkku, vainajan vaatetus, arkkuun huolto, kukat arkun päälle, vainajan kuljetus.	max. 550-580e arkkuhautaus riippuen matkakustannuksista.	Välttämättömät menot: 410e /arkku, lisäksi kuljetus, arkkuun laitto, pukeminen, vaatetus, apumies, uurna.	Edullisimman mukaan 390e /arkku 35e /arkkukoriste 50e /arkkuun laitto	Edullisimman mukaan: arkku, arkkuun huolto, vaatetus, siirtokuljetus, hautapaikka ja hautausmaksu.	max.800e hautaus-toimiston maksuun sis. arkku, kuljetus, kukkavihko).	Kohtuulliset ja välttämättömät 450e /arkku 35e /arkkuun huolto/vaatetus	max. 600e hautaustoimiston maksuun (esim. arkku, siirtokuljetus, kukkavihko).	Halvin arkku (n. 500e), välttämätön srk:n lasku, välttämättömät kuljetuskulut, hautauskulut
Seurakunnan maksut	x sis. haudan avaus ja peitto, hautasija, kunnostus-maksu.	Välttämättömät maksut (haudan avaus, hautapaikka, siunauskappelin vuokra).	Välttämättömien menojen osalta kokonaan sis. haudan kaivuun ja peitto sekä tuhkaus.	Huomioidaan hautausmaksu.		Hautausmaksu ja hautapaikka-maksu.	180e arkkuhautaus 100e uurnahautaus	Hautausmaksu ja hautasijamaksu kotipaikkakunnan seurakunnan taksan mukaisesti.	Välttämätön seurakunnan lasku.
Vainajan kuljetus-kustannukset	Huomioidaan hautauskuluissa vainajan säilytyspaikasta kappelin tiloihin.	Sisältyy hautausavustukseen.	Sisältyy hautausavustukseen.	Tarpeelliset kuljetukset: 100e / vainajan siirto (lähikunnat) 50e /apumies siirrossa 100e /arkun siirto kirkkoon siunauspäivänä	x		60e /terveyskeskus-kappeli 90e /keskussairaala-kappeli 95e /terveyskeskus/ keskussairaala-kappeli		Välttämättömät kuljetuskulut.
Polttohautauksen kulut	800e +alv sis. em. hautaus-palvelun, uurnan ja tuhkaumatkan	800e sis. arkku, uurna ja kuljetus krematorioon.	118e /uurna	90e /uurna 150e /kuljetus tuhkaukseen uurnan hakeminen (Turusta Naantaliin 35e)		max.900e hautauskuluihin			
Omaisen hautajaisiin osallistumisen tukeminen		35e /kukkavihko lähiomaiselle*1 ja matkakulut Suomen rajojen sisäpuolella.	max.50e /lähiomaiselle esim. kukkiin ja vaatteisiin.	35e /kukat 70e /vaatetus lähiomaiselle.	40e /perhe lähiomaisen*2 kukkavihkoon.	50e /hlö lähiomaisen vaatteet 50e /talous kukkavihko lähiomaiselle*3.	40e /perhe lähiomaisen*4 kukkalaite.	40e /talous lähiomaisen*4 kukkavihko , jos kyseessä on toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisasiakas.	
Muut huomiot	Kaupunki on kilpailuttanut varattomien hautauskulut. Kaupungissa toimivat hautausalan yritykset tuntevat sopimuksen sisällön.				Hankintatoimiston kilpailuttaman hautausliikkeen tiedot saa toimeentulotuki-viranomaiselta.				
*1 Lähiomaiseksi luetaan vanhemmat, lapsen, sisarus tai puoliso, erityistapauksessa isovanhempi (ollut lapsen virallinen huoltaja)									
*2 Lähiomaiseksi luetaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi									
*3 Lähiomaiseksi luetaan puoliso, vanhemmat, sisarukset, lapset tai isovanhemmat									
*4 Lähiomaiseksi luetaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi									

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset	Essote	Ekso	Pohjanmaan kunnat	Etelä-Pohjanmaan kunnat	Pääjat-Häme hyvinvointikuntayhtymä	Siun sote	Oulu	Turku	Espoo
Välttämättömät opiskelutarvikkeet (esim. kirjat, työvaatteet yms.)	max.300e /lukuvuosi sis. kirjat ja muut välttämättömät opiskelutarvikkeet Oppilaitoksen selvitys välttämättömistä oppikirjoista ja opiskelutarvikkeista.	Oppikirjat, työvaatteet ja -välineet yms. oppilaitoksen hankintaluettelon/ kustannusarvion perusteella.	Välttämättömät kirjat lukioon ensisijaisesti käytettyihin kirjoihin maksusitoumuksena tai kuitilla vastaan. Muut välttämättömät oppimateriaalit (esim. kokkikirjojen pakollisesti hankinnat).	600e /lukuvuosi. sis. tietokoneen, työvaatteet ja -välineet, kirjat, yo-koemaksut.	Sisältää mm. ammattivaatetus ja -tarvikkeet, laskin, lukion oppikirjat. Kirjoista tulee olla luettelo ja kustannusarvio.*3.	max.300e /mm. lukuvuosi mm. oppikirjojen hankintaan, sillä edellytyksellä, että opinnot ovat edenneet suunnitelm mukaisesti.	max.300e /lukuvuosi oppikirjoihin, max. 100e /lukuvuosi muut opiskelutarvikkeet mm. työvaatteet tarveharkintaan perustuen menotositteita vastaan, ellei hakijalla ole muuta ensisijaisia tapaa rahottaa menoja. Oppilaitokselta todistus pakollisista oppikirjoista ja työvälineistä.	Lukiassa ja ammattiin johtavassa toisen asteen oppilaitoksessa oppikirjoista aiheutuvat menot sekä muut välttämättömät em. opintoihin liittyvät menot (esim. työvälineet ja -vaatteet). Opetajan vahvistama luettelo kirjoista.	Esim. lukion oppikirjat, työvaatteet ja muut välttämättömät tarvikkeet, 150e /laskin (pitkän matematiikan/ fyisikan oppikselijalle). Tarvikkeet oppilaitoksen lausunnon/ selvityksen mukaisesti.
Tietokone	max.300e /tutkinto välttämättömiin, kertahankintaan hintaviin tarvikkeisiin, esim. tietokone/ ammattivälinepaketti.	max.300e , toisen asteen opiskelijoille, kun se on välttämätön opinnoissa. Selvitys oppilaitoksesta.	max.350e / lukio- opintoihin kertaluonteisesti.	max.300e opintoihin joihin kone on välttämätön ja kyseessä on peruskoulun jälkeinen 1. keskiasteen tutkinto	max.300e lukiolaisille.		max.300e , jos välttämätön kertaluonteisesti tositteita vastaan.	max.250e	300e lukiolaisille.
Ylioppilastutkintomaksut	x (ei hyväksytyn kokeen uusimiseen)	x	x	x	x			x laskun perusteella	x
Pääsykokeista aiheutuvat kulut	x (ilman ammatillista tutkintoa oleville)	x (ilman ammatillista tutkintoa oleville)	3 koetta/lukuvuosi sis. pakolliset matka- ja majoituskustannukset	x	x		x sis. matkakustannukset osana palvelu- ja toimenpidesuunnitelmaa pääsääntöisesti ilman ammatittutkintoa oleville ja tositteita vastaan.		
Ylioppilaskunnan jäsenmaksu			x		x				x
Matkakulut	Yli 5km matkoihin, max. 43e /kk tositteita vastaan+matkakortin pantimaksu 6,50e (opintoetuksilla opiskeleville).		Omaosuus koulumatkoista.	Toisella paikkakunnalla opiskelevien koulumatkustan omavastuusuudet.					Jos päätoiminen opiskelija opiskelee toisessa pääkaupunkiseudun kunnassa eikä hänellä ole oikeutta opiskelijalennukseen, korvataan sisäisen ja seutulipun erotus.
Muita huomioitavia kuluja	Näyttötutkintomaksut pääsääntöisesti yhden ammatittutkinnon osalta (tapauskohtainen harkinta). Oppilaitoksen selvitys pakollisista näyttöistä.		200e valmistajaisiuhliin (ylioppilas tai ammatillinen oppilaitos), jos perhe/nuori saanut säännöllisesti toimeentulotukea. Välttämättömät viranomaismaksut (esim. tulityökortti, hygieniapassi).				Erityisesti syistä opintolainan korkoja voidaan huomioida osana palvelusuunnitelmaa tai muutoin huomioidaan, mikäli muut tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät (jos korkoja ei voi pääomittaa, hakija ei saa opintotukikeskuksen korkoavustusta tai perustoimeentulotukea).	Työvoimapolitiiseen koulutukseen liittyvät välttämättömät tarvikkeet ja maksut voidaan huomioida menona. Näyttötutkintomaksut. Esim. tulityökortti, hygieniapassi tms. voidaan huomioida menona, mikäli asiakkaalla on tiedossa työpaikka, johon se vaaditaan.	
Muut huomiot	Kirjojen ja muiden välttämättömien opiskelutarvikkeiden hankintaa tuetaan lukiolaisille ja ensinnäiseen ammattiin opiskelijoille. *1	Pääsääntöisesti tuetaan ensimmäistä toisen asteen tutkintoa suorittavien opiskelua. *2		Ensisijaisesti tuetaan päätoimista opiskelua ensimmäiseen ammattiin.	Kirjojen hankkimista edellytetään ensisijaisesti käytettynä.*4		Oppilaitoksesta todistus pakollisista oppikirjoista ja työvälineistä. Pääsääntöisesti tukea voidaan myöntää 1. tutkintoa suorittavan kustannuksiin.	Käytettyjen kirjojen saatavuus tarkistettava ennen tuen myöntämistä.	Lukion kirjat suositellaan ostamaan käytettyinä.

*1 Opiskelijalle, jonka tulona on työttömyyskorvaus ja kulukorvaus, voidaan myöntää toimeentulotukena tavanomaista suurempiin materiaalikustannuksiin, kuten muillakin opiskelijoilla. Kulukorvauksen katsotaan pääosin kattavan matka- ja ravintokulut.

*2 Jos toisen ammatillisen tutkinnon tai tutkinnon osien suorittaminen auttaa työllistymään tai opintojen pitkeydessä ja opintoetuden päätyessä, jos opinnot etenevät suunnitelm mukaan ja opiskelu parantaa työllistymismahdollisuuksia jatkossa.

*3 Lukion oppikirjoja tarvitaan kurssin jälkeen myöhemmin myös ylioppilaskirjoituksiin valmistautuessa, jonka vuoksi kirjojen hankintaa omaksi opintokäyttöksi on pidettävä välttämättömänä. Muissa opinnoissa tuen hakijaa pyydetään selvittämään ensisijaisesti mahdollisuudet lainata kurssikirjallisuus kirjastosta.

*4 Mikäli asiakkaalla ei ole ollut tietoa siitä, että oppikirjat tulisi hankittavina ja hän on jo hankinnut oppikirjoja uusia, hyväksytään uusien oppikirjojen hankintakulut kerran ja asiakasta tiedustellaan toimeentulotukipäätöksessä siitä, että jatkossa oppikirjakulut hyväksytään käytettyjen kirjojen hankintakulujen perusteella.

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset	Rovaniemi	Salo	Kaarina	Naantali	Jyväskylä	Jämsä	Laukaa	Äänekoski	Joutsa
Välttämättömät opiskelutarvikkeet (esim. kirjat, työvaatteet yms.)	Oppikirjat, työvälineet ja työvaatetus voidaan ottaa erityisperustein huomioon. Perusteena voi olla pitkäaikainen toimeentulotuki-asiakkuus. Opiskeluun liittyvistä tarvikkeista/oppikirjoista tulee esittää oppilaitoksen todistus kyseisten hankintojen välttämättömyydestä opintojen suorittamiseksi.	170e /lukuvuosi, esim. oppikirjat, työvälineet, työvaatetus yms. oppilaitoksen antaman hankintaluettelon/kustannusarvion perusteella.	Pakollisina pidetyt oppikirjat. Pakollisuudesta tulee toimittaa koulun kirjoittama kirjalista ja koulun henkilökunnan allekirjoittama selvitys pakollisuudesta. Muut opiskelutarvikkeet harkinnalla.	Pakollisena pidetyt oppikirjat ja harkinnalla oppilaitoksen pakollisina pitämiin opiskelutarvikkeisiin.	max.150e /lukukausi oppikirjat. max.350e /vuosi työvaatteet ja -välineet.	max.300e /vuosi sis. oppikirjat, opiskelutarvikkeet ja työvaatteet (ammattiin valmistava koulutus ja lukio).	max.150e /lukukausi oppikirjat, max.250e /vuosi työvaatteet ja -kalut.	max.350e /lukuvuosi oppikirjat, työvaatteet ja -tarvikkeet.	Opinnoista aiheutuvat menot ja matkat edullisimman vaihtoehdon mukaan. Jos opiskelija ei esim. luottohäiriöistä johtuen saa opintolainaa, voidaan tilapäisesti myöntää toimeentulotukea muun rahoituksen järjestämiseksi.
Tietokone						max.250e / kerta-luontoisesti, jos välttämätön			
Ylioppilastutkinto-maksut		x /ylioppilas- ja ammattitutkinto-maksut	x	x					
Pääsykokeista aiheutuvat kulut			x, sis.matkat	x, sis.matkat					
Ylioppilaskunnan jäsenmaksu									
Muita huomioitavia kuluja		Seutulippu koulumatkatuen jälkeen (43e). Jos iltalukiossa peruskoulu/lukio suorittaminen on todettu perustelluksi (esim. maahanmuuttajat), voidaan poikkeuksellisesti huomioida 170e/lukuvuosi menoiksi.	Matkakulut kuukausittain edullisimman matkustustavan mukaan. Opiskeluihin liittyvät soveltuvuuskoe-, pääsykoe-, tutkinto-, ylioppilastutkinto- tai ilmoittautumismaksuihin ja näihin liittyviin matkat.	Matkakulut edullisimman matkustustavan mukaan, ellei henkilö ole oikeutettu muuhun matkatukeen. Opiskeluihin liittyvät soveltuvuuskoe-, pääsykoe-, tutkinto-, ylioppilastutkinto- tai ilmoittautumismaksuihin, sis.matkat.	200e rekisteröintimaksut/ rikosrekisteriote (esim. lähihoitajat), lukukausimaksut (esim. hierojakoulu).	max.95e /talousperhejuhliin (esim. ristiäiset, ylioppilasjuhlat, rippijuhlat) pitkäaikaisille toimeentulotuen asiakkaille (6kk).	200e rekisteröintimaksut/ rikosrekisteriote (esim. lähihoitajat) ja tutkintomaksut. matkojen omavastuuosuudet. 50e / pitkäaikaiselle toimeentulotuen asiakkaalle voidaan myöntää lasten juhliin (ristiäiset, rippijuhlat, valmistujaiset).	max.100e /pitkäaikaisille toimeentulotuki-asiakkaille lasten perhejuhliin esim. ristiäiset/rippijuhlat.	
Muut huomiot	Pääsääntöisesti tukea voidaan myöntää 1. tutkintoa suorittavan hakijan opiskelukustannuksiin.	Pääsääntöisesti tuetaan 1. toisen asteen tutkintoa suorittavien opiskelua.			Opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin voidaan myöntää toimeentulotukea, mikäli hakija/perhe on pitkäaikainen toimeentulotuki-asiakas.	Opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin voidaan myöntää toimeentulotukea, mikäli hakija/perhe on pitkäaikainen toimeentulotuki-asiakas.		Toimeentulotukea opiskelukuluihin voidaan myöntää mikäli hakija/perhe on pitkäaikainen toimeentulotuen asiakas. Kuitit toimitettava.	

Vaatemenot	Essote	Eksote	Pohjanmaan kunnat	Etelä-Pohjanmaan kunnat	Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	Siun sote	Oulu	Turku	Espoo
Romanihame	max.450e/ 2 vuoden välein	max. 420e/ 2 vuoden välein	max.500e/ 2 vuoden välein	max. 450e/ 2 vuoden välein	max. 450e/3 vuoden välein	max.450e/2 vuoden välein	max.400e/2 vuoden välein	max.355e/ 2 vuoden välein	max.420e/ 2 vuoden välein
Edellytykset tuen saamiselle	1.kerran uutena asiakkaana tukea hakiessa on esitettävä selvitykset ja tositteet milloin on hankkinut hameen edellisen kerran ja onko siihen saanut toimeentulotukea. Tukea voidaan myöntää kevennettyyn hameeseen aiemmin kuin 2 vuoden välein, mikäli se on lääkärin lausunnon perusteella välttämätöntä raskauden vuoksi. Tässä tapauksessa tukea hameeseen myönnetään seuraavan kerran 2 vuoden kuluttua.		Tuki edellyttää toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisiasiakkuutta.	Tuki edellyttää pitkäaikaista pienituloisuutta. Romaniasusteita säännöllisesti päivittäin käytävälle, vähintään kaksi vuotta paikkakunnalla asuneille.	Yli vuoden kestänyt säännöllinen toimeentulotuen asiakkuus.	Vähintään vuoden kestänyt toimeentulotuki-asiakkuus.	Säännöllinen oikeus perustoimeentulotukeen tai muu erityisen tuen tarve.		Pitkäaikainen perustoimeentulotuen asiakkuus. Jos asiakas on muuttanut toiselta paikkakunnalta, varmistetaan lähtökunnasta, milloin asiakkaalle on myönnetty toimeentulotukea hameeseen.
Käytäntö tuen myöntämisessä				Maksusitoumus tai kuittia vastaan. Pääsääntöisesti maksusitoumus valmistajalle, jolta löytyy voimassa oleva y-tunnus.			Maksu tositteiden perusteella.		
Muut huomiot	Nuorelle toimeentulotukea hameeseen voidaan myöntää hänen aikuistuttuaan, ellei ole erityisperusteluita myöntää jo aikaisemmin. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä erikseen toimeentulotukea. Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot sekä miehen romanivaatetus kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin.	Romanien muu vaatetus kuuluu perusosaan. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä erikseen toimeentulotukea.				Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot, sekä miesten romanivaatetus kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin, eikä niihin myönnetä erikseen toimeentulotukea.	Romaninaisen muu vaatetus ja vaatteiden korjauskustannukset kuuluvat perusosaan.		
Muut tavanomaista suuremmat vaatemenot		Tavanomaista suurempiin vaatemenoihin voidaan myöntää toimeentulotukea esim. vamman tai sairauden vuoksi tai jos kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla on tarve työvaatteisiin tai -jalkineisiin.	Mikäli hakijalla on sellaisia erityisiä vaatekuluja, jotka eivät kuulu perusosalla katettaviin menoihin, ne voidaan ottaa huomioon. Hakijan tulee esittää erityisistä tarpeista ja haettavista kuluista selvitys ja kustannusarvio ja tarvittaessa viranomaisen lausunto.	Muuhun vaatetukseen voidaan myöntää vain erityisen syyn perusteella.	Raskausajan vaatetukseen voi erityisestä syytä saada toimeentulotukea. Pitkän vankeusrangaistuksen loppuvaiheen kotiutumista varten voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömään vaatetukseen, jos vangilla ei ole asiallisia siviilivaatteita.		Asiakkuuden pitkäaikaisuus ja erityiset olosuhteet (terveydelliset, vammaisuus tai muu erityinen tarve) huomioiden. Esitettävä tarvetta tukevat asiantuntijalausunnat, erittely kuluista ja menotositteet/ kustannusarvio.	max.200e/ laitoshoidossa olevien vaatemenot. max.120e/ sairaudesta aiheutuneet vaatemenot.	Eriyiset terveydelliset, vammaisuus tai muut erityiset syyt ja perusteet.

Vaatemenot	Essote	Eksote	Pohjanmaan kunnat	Etelä-Pohjanmaan kunnat	Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä	Siun sote	Oulu	Turku	Espoo
Romanihame	max.450e/ 2 vuoden välein	max. 420e/ 2 vuoden välein	max.500e/ 2 vuoden välein	max. 450e/ 2 vuoden välein	max. 450e/3 vuoden välein	max.450e/2 vuoden välein	max.400e/2 vuoden välein	max.355e/ 2 vuoden välein	max.420e/ 2 vuoden välein
Edellytykset tuen saamiselle	1.kerran uutena asiakkaana tukea hakiessa on esitettävä selvitykset ja tositteet milloin on hankkinut hameen edellisen kerran ja onko siihen saanut toimeentulotukea. Tukea voidaan myöntää kevennettyyn hameeseen aiemmin kuin 2 vuoden välein, mikäli se on lääkärin lausunnon perusteella välttämätöntä raskauden vuoksi. Tässä tapauksessa tukea hameeseen myönnetään seuraavan kerran 2 vuoden kuluttua.		Tuki edellyttää toimeentulotuen pitkäaikais- tai toistuvaisiasiakkuutta.	Tuki edellyttää pitkäaikaista pienituloisuutta. Romaniasusteita säännöllisesti päivittäin käytävälle, vähintään kaksi vuotta paikkakunnalla asuneille.	Yli vuoden kestänyt säännöllinen toimeentulotuen asiakkuus.	Vähintään vuoden kestänyt toimeentulotuki-asiakkuus.	Säännöllinen oikeus perustoimeentulotukeen tai muu erityisen tuen tarve.		Pitkäaikainen perustoimeentulotuen asiakkuus. Jos asiakas on muuttanut toiselta paikkakunnalta, varmistetaan lähtökunnasta, milloin asiakkaalle on myönnetty toimeentulotukea hameeseen.
Käytäntö tuen myöntämisessä				Maksusitoumus tai kuittia vastaan. Pääsääntöisesti maksusitoumus valmistajalle, jolta löytyy voimassa oleva y-tunnus.			Maksu tositteiden perusteella.		
Muut huomiot	Nuorelle toimeentulotukea hameeseen voidaan myöntää hänen aikuistuttuaan, ellei ole erityisperusteluita myöntää jo aikaisemmin. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä erikseen toimeentulotukea. Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot sekä miehen romanivaatetus kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin.	Romanien muu vaatetus kuuluu perusosaan. Romanihameen korjaukseen ei myönnetä erikseen toimeentulotukea.				Muu romaninaisen vaatetus, kuten röijyt ja puserot, sekä miesten romanivaatetus kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin, eikä niihin myönnetä erikseen toimeentulotukea.	Romaninaisen muu vaatetus ja vaatteiden korjauskustannukset kuuluvat perusosaan.		
Muut tavanomaista suuremmat vaatemenot		Tavanomaista suurempiin vaatemenoihin voidaan myöntää toimeentulotukea esim. vamman tai sairauden vuoksi tai jos kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvalla on tarve työvaatteisiin tai -jalkineisiin.	Mikäli hakijalla on sellaisia erityisiä vaatekuluja, jotka eivät kuulu perusosalla katettaviin menoihin, ne voidaan ottaa huomioon. Hakijan tulee esittää erityisistä tarpeista ja haettavista kuluista selvitys ja kustannusarvio ja tarvittaessa viranomaisen lausunto.	Muuhun vaatetukseen voidaan myöntää vain erityisen syyn perusteella.	Raskausajan vaatetukseen voi erityisestä syytä saada toimeentulotukea. Pitkän vankeusrangaistuksen loppuvaiheen kotiutumista varten voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömään vaatetukseen, jos vangilla ei ole asiallisia siviilivaatteita.		Asiakkuuden pitkäaikaisuus ja erityiset olosuhteet (terveydelliset, vammaisuus tai muu erityinen tarve) huomioiden. Esitettävä tarvetta tukevat asiantuntijalausunnat, erittely kuluista ja menotositteet/ kustannusarvio.	max.200e/ laitoshoidossa olevien vaatemenot. max.120e/ sairaudesta aiheutuneet vaatemenot.	Eriyiset terveydelliset, vammaisuus tai muut erityiset syyt ja perusteet.

Muut	Essote	Esksote	Pohjanmaa	Etelä-Pohjanmaa	Päijät-Häme	Siun sote	Oulu	Turku	Espoo
Edunvalvonta	Hakemis-, määräys-, palkkio- ja tarkastusmaksut eräpäivän mukaisesti.		Edunvalvontapalkkio eräpäivän mukaisesti.	Edunvalvontapalkkio sekä maistraatin edunvalvonnan käsittelymaksu.	Käsittelymaksut, edunvalvontapalkkio sekä tilin tarkastusmaksu eräpäivän mukaisesti.	Edunvalvontapalkkio o eräpäivän mukaisesti.		Itsenäisesti asuvilla edunvalvontapalkkio huomioidaan eräpäivän mukaan.	
Palveluasumisen ja kotona annettavan palvelun maksut	Kotihoitomaksut, jotka eivät sisällä kotisairaanhoidoa, huomioidaan eräpäivän mukaisena kuukauden menona, jos maksuhuojennusta ei ole myönnetty. Siivouskuluja voidaan myöntää palvelutarpeen arvion perusteella. Turvapuheilmaksu voidaan huomioida menona, ellei hoitotuki sitä kata.	Palvelutarve huomioiden välttämättömän kertaaluonteisen siivouksen kohtuulliset kulut (asumisen turvaamiseksi). Jos hakijan varat eivät riitä hänen hankkimansa yksiyksien palveluiden ja välttämättömien elin-kustannusten kattamiseen, yksiyksistä palveluista johtuvat maksut huomioidaan siihen asti, kunnes julkisen sektorin edustaja on selvittänyt palvelutarpeen.		Palvelutarve ja tulot huomioiden esim. siivous-, pyykki- ja kauppapalvelu ja turvapuheilm. Asumis-palvelun ateriamaksuihin myönnetään tukea siltä osin, kun maksut ylittävät toimeentulotuen perusosan ruokanormin ja tuen hakijan omat tulot eivät riitä kattamaan menoa.	Kun kunnallinen turvapuheilm on välttämättömän henkilön kotona selviytymiselle, voidaan puhelimella liittymän kuukausimaksu huomioida.		Tilapäisesti, max. 3kk ajalta turvapuheilmesta tai turvarannekkeesta aiheutuvat kustannukset	Ateriapalvelumaksut perusosan ylittävältä osalta (jos maksujen alentaminen ei ole mahdollista). Kotipalvelun maksuihin voidaan myöntää tukea, jos asiakkaalla on vain silloin tällöin toimeentulo-tuen tarve. Elämäntilanteeseen liittyvä väliaikainen siivouspuun/raivaus-siivoukseen perustelluista syistä.	
Matkakulut	Jos asiakkaalle maksetaan toimeentulotukena matkakuluja oman auton käyttökulujen perusteella, korvaus noudattaa Kelan määrittämää oman auton korvausperustetta.		Aikuiselle henkilölle voidaan myöntää toimeentulotukea pyörään, jos henkilö on töissä tai koulutuksessa ja tarvitsee pyörän näihin matkoihin.	Perustellusta oman auton käytöstä max. 0.20€/km. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistumista tuetaan.	Työllistymistä edistävään toimintaan osallistumisen 1. kk matkakulut ja ajalta, jolta ei saa kulkorvausta. Kuntouttavaan työ-toimintaan ja sosiaaliseen kuntoutuksen mukaiseen toimintaan osallistumisen matkakulut. Auton käytöstä aiheutuvat kulut, jos auto on vammnan vuoksi välttämätön ja asiakas on saanut vammaispalvelulain mukaista avustusta auton hankintaan.	Bussikortti voidaan myöntää esim. asiakkaiden kuntoutumista tuettaessa, sosiaalitoimen suunnitelmallisenä toimintana.	Työmatkamenot ja muut työssäkäynnistä, työtoiminnasta, työharjoittelu- ja työkohteista aiheutuviin menoihin osana palvelusuunnitelmaa edullisimman kulkemistavan mukaisesti, ellei niihin saa korvausta muun lain perusteella.	Hakijan aloittaessa työkokeilu-/harjoittelu-/palkkatyö n voidaan myöntää bussikortti kunnes 1. ylläpitokorvaus/palkka on maksussa. Kuntouttavassa toiminnassa oleville ensisijaisesti 52€/kk.	Matkalippuun aktivointi-toimintaan osallistumisen ajaksi. Jos asiakas saa kulkorvausta, voidaan korvata 1. kk tukea matkalippuun. Espoon ulkopuolella työttömyysetuudella työskentelevälle auton käytöstä on voidaan huomioida kilometrikorvauksena 0.20€/km
Terveys		Jos ensisijaiset etuudet ja perustoimeentulotuki eivät kata pitkäaikaaisesti/vaikasta sairaan erityismenoja, ne voidaan huomioida. Menojen tarve kytkeytyy pitkäaikaiseen tai vakavaan sairauteen (ei tarvitse olla suoranaista terveydenhuollonmenoja)		Sellaiset terveydenhuoltoon liittyvät erityismenot, jotka katsotaan asiakkaalle välttämättömiksi ja ne eivät sisälly perustoimeentulotukeen.			Terveydenhuoltomenoja voidaan huomioida tilapäisesti/ kertaaluonteisesti erityisten syiden perusteella (jos perustoimeentulotukea ei myönnetä) Apuvalineiden omavastuu-osuus kohtuullisuus/harkintaa käyttäen Ilman reseptiä saatavat lääkkeet/lisäravintovalmisteet, joihin ei saa kulkorvausta/ perustoimeentulotukea, osana palvelusuunnitelmaa/ muutoin kohtuullisilla osin. Yksityisen hoidon asiakasmaksun omavastuu Yksityislääkärillä käyntien menokulut kertaaluonteisesti.		
Velat			Erillisen harkinnan mukaan maksamattomien vuokrien/sähkömaksuun. Velkajärjestelyn maksu-ohjelman noudattaminen voidaan turvaaminen toimeentulotuelle. Kodinirtaimiston ja - koneiden velat ja lyhennykset voidaan huomioida, kun ne kohdistuvat hankintoihin, joihin voidaan erityisesti syystä myöntää toimeentulotukea takautuvasti.	Asumista vaarantavaan vuokravetkaan korkeintaan yhden kuukauden vuokran suuruinen tuki.				Vuokravetka ehkäisevänä toimeentulotukena.	1 kk:n vuokravetkaan sosiaaliohjaajan päätöksellä sosiaaliohjaajien asiakkaalle esim. yksittäisessä/ poikkeuksellisesti tilanteissa. Muissa tilanteissa sosiaaliohjaajan harkinnan mukaan.
Aikuisen harrastusmenot			Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää myös aikuisille tuettuihin leireihin (esim. seurakunnan, pelastakaa lapset ry:n)		Tukea voidaan myöntää osana pitkäaikaistyöttömän, päihte- tai mielenterveyskuntoutujan kuntoutumista. Liikunnallista harrastusta voidaan tukea terveydellisiin syin lääkärin lausunnon pohjalta.		Toimeentulotuki-asiakkaat ovat oikeutettuja ostamaan kimmokerannekkeen 39€/kk. SHL-asiakkaita voidaan tukea rannekeen hankintaa kuitilla vastaan, jos asiakas on oikeutettu siihen ja hänellä on myönteinen toimeentulotuen päätös Kelasta 50€/palkkupyörä.		
Muut	- Kun asiakas on ollut vuoden yhtäjaksoisesti toimeentulotuen saajana, voidaan hakemuksesta myöntää 50 € 12 kuukauden välein täydentävänä toimeentulotukena yleinen, ylläpitäminen tuki. - kansalaishakemukseen liittyvät kustannukset perustellusta syystä*1	- Maahanmuuttajien kielikurssimaksuihin voidaan myöntää tukea, jos tätä koulutusta ei muutoin järjestä ja se katsotaan tarpeelliseksi hakijan kotoutumissuunnitelmassa. - Tutkintojen rinnastamispäätökset yms.	-Kotoutumissuunnitelmassa sovittua tai muutoin kotoutumista edistävistä toimenpiteistä aiheutuvat välttämättömät kustannukset myönnetään toimeentulotukena, mikäli muut toimeentulotuen edellytykset täyttyvät. -lasten kotoutumista tukeva ohjattu harrastustoiminta - Alle 25-vuotiaalle nuorille, jotka opiskelevat aikuisten peruskoulupinnissa kotoutumisaajan jälkeen, myönnetään toimeentulotukea opintojen aikana, koska he eivät voi saada opintotukea tai työmarkkina-tukea opiskeluunsa	-Muut erityisistä tarpeista aiheutuvat menot. Muu meno voi olla esim. erityisryhmien uimahallimaksun vuosittainen omavastuuosuus tai osallistumismaksu suunniteltuun toimintaan.	-Kansalaisuus-hakemuksen kulut, jos perusteet ovat riittävät*2 - Tulkkauksen ja käännöskustannukset paluumuuttajalle*3 - Pankkikilittömiin pankkimaksut*4 - Ajo-oikeuden täydentäminen lisäkoulutuksella työllistymistä edistävänä toimenpiteenä.	-50€/erityisruokaväliko, mikäli hakija ei saa korvausta muun lain perusteella ja on toimittanut lääkärin lausunnon sekä luotettavan ja riittävän selvityksen erityisruokavallion aiheuttamista lisäkustannuksista.	- Palvelumaksut kertaaluonteisesti tai max. 3kk ajalta erityisistä syistä osana talouden tasapainottamistoimenpiteitä huomioida sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakas- ja palvelumaksu, ellei niihin saada muun lain nojalla etuusia. - Tavallista suuremmat ravintomenot, jolla on lääketieteellinen perusta, eikä niitä korvata muilla tavoin. Kulut huomioidaan kohtuullisen suuruusena perusosan sisältävien ravintomenojen ylittävältä osalta.	- Tukea voidaan myöntää esim. päihdekuntoutusta varten sosiaaliohjaajan tai sosiaaliohjaajan asiakas-suunnitelmaan perustuen. - Paluumuuttoavustus pakolaiselle, joka palaa vapaaehtoisesti koti- tai lähtömaahansa muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa kohtuulliset matka- ja muutokustannukset.*5	

*1 Liittyvät kustannukset voidaan huomioida täydentävän toimeentulotuen menona, mikäli hakija esittää perustellun syyn, miksi Suomen kansalaisuus on välttämättömä suomalaisen yhteiskunnan jäsenenä toimimiselle. Työskentely, opiskelu ja sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen saaminen eivät yleensä edellytä Suomen kansalaisuutta, eivätkä siten ole sellaisia perusteita, joiden katsotaan oikeuttavan kansalaisuushakemuksen kustannusten huomioimiseen

*2 Asiakkaan tulee antaa erillinen selvitys siitä, miten Suomen kansalaisuuden saaminen edistää hänen tai hänen perheensä mahdollisuuksia pitää huolta elannostaan. Keskeistä on kansalaisuuden merkitys työnteolle. Pankkikilittömiin henkilöiden kansalaisuus-hakemuskulut huomioidaan yksilölliseen harkintaan perustuen täydentävän toimeentulotuen menona, jotta henkilöillä olisi mahdollisuus Suomen kansalaisuuden saatuaan avata pankkitili.

*3 Kunnat voivat myöntää paluumuuttajille toimeentulotukena kielipalvelujen kustannuksia. Edellytyksenä on, että paluumuuttaja on kunnan toimeentulotukiasiakas ja että kieli- palvelut ovat paluumuuttajan kotoutumisen kannalta välttämättömiä. Kysymyksen voivat tulla sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä, kotoutumissuunnitelman laatimisessa ja muissa kotoutumistoimenpiteissä välttämättömät tulkit- ja käännöspalvelut. Ulkomailta hankitut tutkintotodistuksen käännätyskuluja ja tutkinnon rinnastamispäätöksen kuluja voidaan huomioida täydentävän toimeentulotuen menoina sosiaaliohjaajan / sosiaaliohjaajan päätöksellä.

*4 Osa maahanmuuttajista ei saa avustusta pankkitilillä sen vuoksi, että heidän passissaan lukee merkintä "henkilöllisyyttä ei ole voitu varmistaa". Henkilöt joutuvat maksamaan laskunsa pankissa tai muussa toimipaikassa, jolloin pankkipalvelumaksut ovat suuret (noin 6-8 € / lasku). Pankkikilittömiin henkilöiden laskujen maksusta aiheutuvat pankkipalvelumaksut huomioidaan täydentävän toimeentulotuen menoina silloin, kun maksut koskevat vuokraa, terveysmenoja, sähkö- ja kotivakuutusmaksuja tai muita toimeentulotuen hyväksyttäviä menoja.

*5 Lisäksi kunta voi maksaa yhdelle henkilölle enintään kahden kuukauden ja perheelle enintään neljän kuukauden toimeentulotuen perusosan määrää vastaavan paluumuuttoavustuksen. Edellytyksenä paluumuuton tukemiselle olisi, että henkilön olisi tarkoitus muuttaa maasta muuten kuin tilapäisessä tarkoituksessa. Osoituksena tästä voi olla esimerkiksi maistraatille tehty muuttoilmoitus, josta ulkomailta oleskelun vakainainen tarkoitus ilmenisi.

[illegible]